

Nærings- og fiskeridepartementet

Deres ref: 24/658-1

Vår ref: JØ

Dato: 15.03.2024

Akademikernes innspill til stortingsmelding om gründere og oppstartsbedrifter

Akademikerne er hovedorganisasjonen for personer med utdanning på masternivå eller mer. Akademikerne har 13 medlemsforeninger med til sammen 265 000 medlemmer, hvorav over 20 000 er næringsdrivende.

Vi viser til departementets innspillbrev datert 21. februar i år hvor det bes om innspill til arbeidet med en ny stortingsmelding om gründere og oppstartsbedrifter.

For at Norge skal fortsette å være et land med gode velferdsordninger og høy konkurransekraft, må vi satse på det vi allerede er gode på og samtidig skape nye, kunnskapsbaserte og bærekraftige virksomheter og arbeidsplasser. Kunnskap vil bli en enda sterkere driver for verdiskapingen framover. Næringspolitikken må bygge på et sterkt trepartssamarbeid som sikrer medvirkning, samspill og trygghet, og som tar konsekvensen av store teknologiske endringer, klima- og miljøutfordringene, ulike tilknytningsformer i arbeidslivet og et akselererende behov for ny kunnskap.

Vi vil i dette innspillet peke på noen viktige utfordringer for gründere og oppstartsbedrifter sett fra vårt ståsted, og komme med forslag til en del konkrete forslag og momenter som må vurderes i arbeidet med stortingsmeldingen.

Vi tar i innspillet utgangspunkt i følgende utfordringsområder, og spesifiserer det nærmere under:

- Tilgang på kompetanse
- Tilgang på kapital og risikoavlastning
- Rammebetingelser
- Sosiale rettigheter
- Offentlige anskaffelser og statlig eierskap
- Koblinger
- Kvinnelig entreprenørskap

1) Tilgang på kompetanse

Vekstorienterte gründere og oppstartsbedrifter bygger i stor grad på høy kompetanse, og forskning og utvikling er i mange tilfeller kjerneoppgaver i bedriften og det den bygger sin forretningsmodell rundt. Tilgang på flinke fagfolk er derfor en forutsetning. Vi trenger derfor et utdanningssystem av høy kvalitet, og god tilgang på etter- og videreutdanning av høy forskningsbasert kvalitet ved universiteter og høyskoler.

Økt digitalisering og kunstig intelligens øker også behovet for kompetanse som ivaretar forventninger og krav til innovasjon, utvikling og sikkerhet. Det er nødvendig å styrke IKT-utdanningen og gjøre samfunnet i stand til å møte utfordringer og mulighetene som økt digitalisering gir.

Mer forskningskompetanse i næringslivet styrker samspillet mellom næringslivet og academia og øker muligheten for at virksomhetene selv forsker. Nærings-ph.d.-ordningen er et godt virkemiddel som bør styrkes. Det er også viktig at ordinære ph.d.-kandidater og faglig ansatte ved universiteter og høyskoler har tett kontakt med næringslivet.

Oppstarts- og vekstvirksomheter trenger å tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft, og må konkurrere om denne arbeidskraften mot etablerte virksomheter. Det kan være en utfordring, ettersom det tar tid før disse selskapene begynner å tjene penger og overskudd må ofte i en lengre periode kanaliseres inn i virksomheten for å utvikle denne videre og ekspandere. Opsjonsskatteordningen for oppstartsselskaper bør derfor utvides videre. Det vil gjøre det lettere for gründere å tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft. Mer om dette under Rammevilkår.

- **Akademikerne mener at stortingsmeldingen må adressere kompetanseutfordringen. Blant annet bør det legges til rette for mer innovasjons- og entreprenørskapskompetanse i studiene, og antall studieplasser innen IKT bør økes. Videre mener vi det er viktig at nærings-ph.d.-ordningen styrkes betydelig og at opsjonsskatteordningen utvides.**

2) Tilgang på kapital og risikoavlastning

Tilgang på kapital i tidligfase

For mange entreprenører som etablerer virksomheter der det kreves mye kapital for å sette i gang større innovasjonsprosjekter, er kapitaltilgang et stort problem.

Mangelen på risikovillig investeringskapital gir seg spesielt utslag tidlig i bedrifters liv, i oppstarts- og såkornsfasen. Denne perioden er ofte preget av «dødens dal», med utgifter som er større enn inntektene. Informasjonsasymmetri har alltid vært en utfordring for mulige investorer i bedrifters oppstartsfase, hvor det er begrenset med dokumenterte resultater eller verdier å ta utgangspunkt i. Det gjør at bankfinansiering ofte ikke er en aktuell finansieringsform for mange innovasjons- og vekstprosjekter, og at det er ofte behov for investorer som går inn på eiersiden.

En løsning er at offentlige støtteordninger og statlige initiativ spesielt rettes mot den tidlige fasen i bedrifiers liv, ved at det offentlige overtar investeringsrollen når de private svikter. En annen løsning er at rammevilkårene private står overfor ved investeringer i risikable prosjekter bedres, slik at deres investeringsandel kan økes betydelig.

I dag tilbyr staten flere virkemidler for å redusere dette kapitaltilgangsproblemet. Det er etablert investeringsfond, stipender, oppstartlån etc. Det er imidlertid stor usikkerhet om disse virkemidlene faktisk fungerer. Vi anbefaler at man ser nærmere på en ordning der investorer i slike foretak får skattefordeler. Det finnes allerede en slik ordning, men den er svært lite kjent, den er underdimensjonert og den er lite effektiv.

- **Akademikerne mener at det må legges bedre til rette for at lovende oppstarts- og vekstbedrifter sikres bedre tilgang på kapital i oppstarts- og såkornfasen. Dette kan blant annet gjøres gjennom positive skatteincentiver, hvor man får skattefradrag ved investering i oppstartsvirksomheter.**
- **Det er også viktig at statens ordninger treffer dette segmentet bedre, og at det avsettes mer kapital gjennom virkemiddelapparatet mot virksomheters tidlige fase. Dette kan for eksempel gjøres gjennom matching-ordninger hvor det offentlige kommer inn med finansiering som matcher privat finansiering.**

Virkemiddelapparatet

Næringspolitiske virkemidler skal kompensere for markedssvikter. Særlig i utviklingsfaser hvor risikoen er høy, er det viktig med risikoavlastning fra myndighetene. Fasen fra forskning til kommersialisering er spesielt krevende og risikofylt, og testing og utprøving av ny teknologi er særlig kostnadskrevende og en barriere for utvikling.

Det næringsrettede virkemiddelapparatet spiller en viktig rolle for etablering, vekst, eksport og FoU, men oppleves fragmentert og lite brukerfokusert. For å bøte på dette har regjeringen igangsatt prosjektet «Virkemiddelapparatet 2.0», for å gjøre det lettere å finne fram og legge til rette for en mer helhetlig brukerreise på tvers av virkemiddelaktørene. Det er viktig at dette prosjektet prioriteres, og at det settes av tilstrekkelig midler til å gjennomføre i tråd med de opprinnelige ambisjonene. «Én vei inn» må ikke reduseres til en henvisningskanal for aktører som ikke vet hvem eller hvor de skal henvende seg.

- **Akademikerne mener at det næringsrettede virkemiddelapparatet må bli mer brukersentrert og enkelt å finne fram i. Tiltak som «én vei inn», designtenkning som rød tråd og samordning av virkemidler vil kunne bidra til et mer brukervennlig virkemiddelapparat. Prosjektet Virkemiddelapparatet 2.0 må følges opp og prioriteres.**
- **Langsiktighet må legges til grunn, slik at vekstbedrifter med lengre utviklingsperioder har tilgang til kapital.**
- **Akademikerne mener følgende virkemidler bør prioriteres:**
 - Virkemidler som bidrar til forskning og innovasjon
 - Kunnskaps- og teknologioverføringsvirkemidler

- Virkemidler som forenkler prosessen fra forskning til kommersialisering
- Medfinansiering av fellesgoder som test- og utprøvningsarenaer
- Virkemidler for grønn innovasjon

3) Rammebetingelser og skatt

Gode og forutsigbare rammevilkår ved oppstart og drift av næringsvirksomhet er av stor betydning for bedriftenes konkurranseevne.

Midlertidige og mangelfullt utredede skatte- og avgiftsendringer må unngås

Regjeringen innførte i 2023 en midlertidig økt arbeidsgiveravgift for inntekter over kr 750.000 (kr 850.000 f.o.m. 2024). Avgiften har hatt en rekke uheldige virkninger for norsk næringsliv. Den har økt kostnaden ved bruk av høykvalifisert arbeidskraft i Norge, noe som gjør det mindre attraktivt å investere i kunnskapsintensiv virksomhet i Norge, sammenlignet med andre land og alternative investeringer. Den reduserer verdien av å investere i folk, og straffer en investering i eksempelvis doktorgrad som gjør at man får en høyere inntekt i færre arbeidsår, fremfor normal inntekt i flere arbeidsår. Og den øker usikkerheten knyttet til investeringer i Norge, både for norske og utenlandske investorer.

Innføringen av den ekstra arbeidsgiveravgiften i 2023 var uventet, og mangelfullt utredet og begrunnet, og den svekker inntrykket av Norge som et land med forutsigbare rammevilkår.

Selv om regjeringen har varslet at avgiften skal fjernes før valget i 2025, er tidspunkt for avvikling usikkert. I tillegg er det grunn til å tro at bruken av en midlertidig skatt for å saldere budsjettet kan ha fått varige konsekvenser gjennom forventninger om høyere arbeidsgiveravgift også i framtiden, og økt usikkerhet rammevilkårene i Norge mer generelt.

- **Akademikerne mener at den økte arbeidsgiveravgiften på inntekt over 850 000 kr må fjernes. Stortingsmeldingen må videre adressere utfordringene ved midlertidige skatte- og avgiftsendringer uten forutgående prosess, og at dette kan gi langvarige negative konsekvenser for norsk næringsliv.**

Opsjonsskatteordningen for oppstartsselskaper

En ansatteopsjon gir den ansatte rett til å kjøpe et bestemt antall aksjer i oppstartsselskapet til en fastsatt pris i løpet av en bestemt periode. Opsjoner reduserer likviditetsbelastningen i utviklingsfasen før inntektene kommer. Opsjoner er derfor et sentralt virkemiddel selskaper benytter for å tiltrekke seg fremragende talenter tidlig i innovasjonsløpet, der ansatte aksepterer lavere lønn mot en andel opsjoner for å ta del i verdiskapningen.

Fra 1. januar 2022 fikk vi nye regler om skattelegging av ansatteopsjoner i oppstarts- og vekstselskaper. Under den nye ordningen vil aksjeopsjoner i arbeidsforhold i oppstarts- og vekstselskaper skattlegges som kapitalinntekt, og først ved realisasjon av aksjene.

Det oppstilles relativt detaljerte vilkår for å falle inn under ordningen, både til selskapet som utsteder opsjonene, de ansatte som mottar disse, samt selve opsjonen.

De viktigste vilkårene er:

- Ordningen gjelder kun aksjeselskaper.
- Selskapet kan ikke være eldre enn 10 år på tidspunktet for tildeling, medregnet stiftelsesåret.
- Selskapet kan ha ikke ha flere enn 50 ansatte året før tildelingen.
- Selskapet kan ikke ha driftsinntekter og balansesum som overstiger 80 millioner året før tildelingen.
- For selskap som inngår i konsern, må vilkårene være oppfylt på konsernnivå.
- Den ansatte må være opsjonshaver direkte, det er ikke mulig å eie opsjonene gjennom et privat holdingselskap.
- Innløsning av opsjonen må skje mellom 3 og 10 år etter tildelingstidspunktet. Utløses opsjonen før eller etter dette tidsintervallet, vil ikke ordningen komme til anvendelse.
- Samlet verdi av underliggende aksjer knyttet til selskapets opsjoner for ansatte kan ikke utgjøre mer enn 60 millioner kroner beregnet på tildelingstidspunktet.
- På ansattnivå kan samlet verdi av underliggende aksjer knyttet til opsjoner ikke overstige 3 millioner kroner beregnet på tildelingstidspunktet.

Vi har støttet hovedelementene i den nye ordningen, men mener at grensene bør økes ytterligere. I en Menon-rapport¹ på oppdrag fra Akademikerne (2020), foreslås grensene satt til 100 ansatte og 100 millioner kroner i driftsinntekter og balansesum på avtaletidspunktet. Rapporten pekte også på at ordningen ikke bør knyttes til selskapets alder. Kunnskapsintensive bedrifter trenger ofte lang utviklingstid før selskapets tjenester og produkter kan kommersialiseres, som for eksempel innen biotech, livsvitenskap og avansert materialer og teknologi.

Vi mener også at ordningen bør evalueres. Så langt finnes det ikke noe offisiell oversikt over bruken av ordningen etter endringen 1.1.2022. Ifølge opplysninger fra Skatteetaten ble det rapportert 115 oppgaver for inntektsåret 2021, og 539 oppgaver for 2022. Disse oppgavene er fordelt på 30 oppgavegivere i 2021, og 86 oppgavegivere i 2022. Det tyder på at endringen 1.1.2022 har hatt effekt, men at det fortsatt er relativt få selskaper som benytter seg av ansatteopsjoner.

Sverige utvidet fra 1. januar 2022 sin ordning, slik at større selskaper omfattes. Grensen der er nå satt til 150 ansatte, i stedet for tidligere 50. Videre økte den maksimale nettoomsetningen eller balansesummen til 280 millioner kroner, i stedet for tidligere 80 millioner kroner. Sverige har de samme kravene knyttet til selskapets alder som i Norge (maks 10 år), og beløpsgrensene er maksimalt 3 millioner kroner per opsjonshaver og 75 millioner kroner totalt i personalopsjoner i selskapet.

Et mulig tiltak for å bedre rammebetingelsene for oppstartsselskaper ytterligere er å utvide ordningen med tanke på blant annet virksomhetens størrelse og størrelsen på opsjonene. Dette vil, alt annet likt, kunne bedre konkurransedyktigheten til oppstartsselskaper i Norge, sammenlignet med oppstartsselskaper i andre land og etablerte bedrifter i Norge.

- **Akademikerne mener at regjeringen bør utvide opsjonsskatteordningen for oppstarts- og vekstselskaper mht. antall ansatte og driftsinntekter/balansesum. Det vil gjøre at**

¹ <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2020-97-Akademikere-og-entrepren%C3%B8rskap.pdf>

ordningen treffer flere og større selskaper. Her bør vi se hen til den svenske modellen som ble innført 1.1.2022. Mange av selskapene, for eksempel innen biotech, livsvitenskap og avansert materialer og teknologi, har lang utviklingstid før produkter og tjenester kan kommersialiseres. Man bør derfor utvide den maksimale varigheten på ansatteopsjonene, som i dag er 10 år til f.eks. 15 år.

Formuesskatt

Dagens formuesskatt er problematisk for oppstarts- og vekstselskaper. De kan i en del tilfeller verdsettes høyt basert på en forventning i markedet om høy fremtidig avkastning. Det gjør at formuesskatten treffer urimelig hardt. Det er videre en utfordring at utenlandske bedriftseiere er unntatt fra den samme skatten. Økt formuesskatt har også bidratt til at sentrale investorer i oppstarts- og vekstselskaper, har flyttet ut av landet.

«Gjennom å bidra til utflytting av høykompetente investor-gründere bidrar formuesskatten til en annen mangel i det norske kapitalmarkedet som ble identifisert av Mjøsutvalget, nemlig kompetente investormiljøer innenfor nye næringer. Oppsummert er vår vurdering at en reduksjon i formuesskatten og en likere verdsetting av formuesgoder, vil føre til mer investeringer i oppstartsselskaper i Norge, herunder FoUI-intensive oppstartsselskaper.», konkluderer NIFU og Oslo Economics i rapporten Privat finansiering av forskning, utvikling og forskningsbasert innovasjon i Norge² (2023)

Norge er et av svært få land som har formuesskatt. En rekke OECD-land hadde formuesskatt på 1990-tallet, mens det i dag kun er Norge, Spania og Sveits av OECD-land som har det.

Ulike verdsettelsesrabatter for ulike formuesobjekter gjør at formuesskatten virer sparingen i retning av fast eiendom og andre formuesobjekter som er lavt verdsatt (NOU 2014: 13). Både Kapitaltilgangsutvalget (NOU 2018: 5) og Skatteutvalget (NOU 2022: 20) anbefalte at formuesobjekter verdsettes likt. Kapitaltilgangsutvalget anbefalte å avvikle formuesskatten, mens Skatteutvalget anbefalte å redusere satsen.

- **Akademikerne mener stortingsmeldingen må adressere utfordringene ved dagens innretning av formuesskatten. Slik den er innrettet påvirker den norsk næringsliv negativt, særlig gjelder dette oppstarts- og vekstbedrifter og deres investeringer i forskning, utvikling og innovasjon.**

Minstefradrag for enkeltpersonforetak

Arbeidstakere, frilansere og ansatte i eget AS kan utnytte et minstefradrag i lønn på 104.450 kroner. Dette fradraget skal i utgangspunktet dekke alle fradragsberettigede kostnader knyttet opp mot arbeidet. I tillegg er det mulig å kreve fradrag på faktiske kostnader dersom disse overstiger minstefradraget. I mange tilfeller vil minstefradraget kunne sies å være en skattelettelse ettersom det ofte overstiger faktiske fradragsberettigede kostnader.

² <https://www.forskningsradet.no/siteassets/publikasjoner/2023/privat-finansiering-av-forskning-utvikling-og-forskningsdrevet-innovasjon-i-norge.-endelig.pdf>

Enkeltpersonforetak har ikke noe som tilsvarer minstefradraget, noe som vil være en skattemessig ulempe så lenge ikke faktiske fradragsberettigede kostnader er høye.

- **Akademikerne etterlyser en ordning der muligheten for å kreve minstefradrag er et alternativ til å kreve fradrag for faktiske kostnader for enkeltpersonforetak, og ber om at dette utredes i arbeidet med stortingsmeldingen.**

Utfordringer med innleieregelverket

Innstrammingene i innleieregelverket i 2023 og 2024 har vist seg å ha utilsiktede virkninger for gründere når det gjelder tilgang på oppdrag (rådgivnings- og konsulentoppdrag). Tjenesteleverandører som er eneste ansatt i eget AS (såkalte meg-selv-AS'er) og næringsdrivende med enkeltpersonforetak, opplever at aktuelle oppdrag går til selskaper med flere ansatte og at løpende kontrakter termineres. Dette gjelder for tjenester rettet både mot privat og offentlig sektor.

Det som nå skjer i markedet, er at meg-selv-AS'ene ikke tillates å registrere seg som bemanningsforetak dersom de bare har én ansatt i selskapet. Slik godkjenning er nødvendig for lovlig å kunne leies inn etter reglene i arbeidsmiljøloven § 14-12 om innleie fra bemanningsforetak. Alternativt må disse tilby sine tjenester som selvstendige oppdragstakere. Slike avtaler vegrer imidlertid en del oppdragsgivere seg for å inngå siden det er gjort innstramminger i regelverket knyttet til det å være arbeidstaker kontra selvstendig oppdragstaker i kombinasjon med en ny presumpsjonsbestemmelse i arbeidsmiljøloven § 1-8.

- **Akademikerne mener det er behov for et regelverk som ikke hindrer gründere i rådgiver- og konsulentnæringen i å tilby sine tjenester.**

4) Sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende

Pensjonssparing mellom 7,1G og 12G

En selvstendig næringsdrivende (uten ansatte) har mulighet til å etablere en tjenstepensjonsordning hvis ønskelig. Da kan det, som for arbeidstakere, fradragsføres inntil sju prosent av personinntekt fra næringsvirksomheten mellom 1 G og 12 G.

I motsetning til ordinære ansettelsesforhold, gis det ikke økte skattefordeler ved økt pensjonssparing for bruttoinntekt mellom 7,1 G og 12 G for selvstendig næringsdrivende. Arbeidsgivere får skattefradrag for privat tjenstepensjonssparing på inntil sju prosent av bruttolønn opp til 12 G. I tillegg kan arbeidsgivere spare inntil 18,1 prosent av bruttoinntekten mellom 7,1 G og 12 G, og få fradrag for dette. Så mens ordinære arbeidsgivere kan fradragsføre inntil 25,1 (7+18,1) prosent for inntekter mellom 7,1 og 12 G, kan selvstendig næringsdrivende kun fradragsføre inntil 7 prosent.

Dette er ubegrunnede forskjeller i adgangen til skattegunstig sparing som bør rettes opp. Det er nødvendig for at systemet skal oppfattes rettferdig og for å gjøre det mer attraktivt å starte og drive egen virksomhet i Norge.

- **Akademikerne mener stortingsmeldingen må komme med tiltak til hvordan pensjonssparemulighetene for selvstendig næringsdrivende kan bedres, slik at de får likeverdige muligheter som arbeidstakere til å spare til pensjon for inntekt over 7,1G.**

Bedre sykepengerettigheter for selvstendig næringsdrivende

Hovedforskjellene mellom arbeidstakeres og næringsdrivendes sykepengerettigheter etter folketrygdloven er at det som er obligatorisk finansiering gjennom arbeidsgiverperiode og arbeidsgiveravgift for arbeidsgiver er overlatt til frivillig forsikringsløsning i NAV for selvstendige. Dette gjelder både størrelsen på ytelsen – 80 eller 100 % av inntil 6 G – og hvorvidt man skal ha dekning de første 16 dagene. Kompensasjonsgraden økte fra 65 til 75 prosent av sykepengegrunnlaget fra oktober 2017 og videre til 80 prosent fra oktober 2019.

Premien fastsettes i prosent av forventet pensjonsgivende årsinntekt som selvstendig næringsdrivende. For sykepenger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget for de første 16 kalenderdagene er premiesatsen 2,3 prosent. For sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. sykedag er premiesatsen 1,6 prosent. For sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag er premiesatsen 9,4 prosent.

Ordningen er evaluert av Vista Analyse, som viste at få enkeltpersonforetak velger å benytte seg av disse tilleggsforsikringene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har igangsatt et arbeid knyttet til selvstendig næringsdrivende og frilanseres sosiale ordninger

Gode sosiale rettigheter og ordninger er viktig for at flere, ikke minst kvinner, skal tørre å starte egen virksomhet. Mangelfulle rettigheter ved sykdom trekkes frem som den viktigste utfordringen ved å starte opp og drive egen virksomhet, og særlig blant kvinner.

- **Akademikerne mener at stortingsmeldingen må følge opp det påbegynte arbeidet med knyttet til selvstendig næringsdrivende og frilanseres sosiale rettigheter, og at sykelønnsordningen for denne gruppen styrkes.**

5) Offentlige anskaffelser og statlig eierskap

Offentlige anskaffelser

Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for over 700 milliarder kroner årlig. Offentlige anskaffelser må etterspørre innovasjon og stille høye krav (for eksempel på klimaområdet). Dette kan også bidra til å skape et hjemmemarked for virksomheter som har et internasjonalt marked. Det forutsetter at anskaffelseskompetansen styrkes, ikke minst i kommunene.

Offentlige innkjøp må skje gjennom forhandlingsløsninger som i større grad baseres på tidlig dialog mellom offentlige innkjøpere og private leverandører for å bedre kunne identifisere nye og innovative produkter og løsninger. Forskning og utvikling må vektlegges i en helhetlig vurdering av anbud.

Offentlige etater og statlig eide selskaper må føre en innkjøpspolitikk hvor også norske leverandører og mindre virksomheter blir aktuelle. Dette kan gjøres gjennom oppdeling av anbudene eller ved at kontraktsbetingelser åpner for gjenkjøp fra lokale norske leverandører.

Leverandørutviklingsprogrammet (LUP) er et viktig virkemiddel som bør styrkes og som kan innrettes mer mot oppstartsselskaper.

- **Akademikerne mener at offentlige anskaffelser må etterspørre innovasjon, og at det legges bedre til rette for at små og mellomstore virksomheter kan tilby sine varer og tjenester i offentlige anskaffelser**

Statlig eierskap

Staten bør bruke sine eierposisjoner i private virksomheter og som investor gjennom statlige investeringsfond til å fremme FoU-intensiteten i norsk næringsliv. Dette kan gjøres gjennom i større grad å oppnevne styremedlemmer med kompetanse og erfaring fra FoU-virksomhet eller FoU-intensiv virksomhet, ved å legge sterkere og tydeligere føringer på FoU i statlige fondsinvesteringsstrategier og ved å vri den aktive næringspolitikken mot å prioritere FoU-intensive næringer.

Virksomheter med høy statlig eierandel må tilstrebe å beholde kjernefunksjoner som forskning, utvikling og hovedkontorfunksjoner i Norge.

- **Akademikerne mener at staten bør bruke sine eierposisjoner i private virksomheter og som investor til å fremme FoU-intensiteten i norsk næringsliv.**

6) Koblinger

Tilgang på gode og relevante testfasiliteter, miljøer og kompetansenettverk er viktig for oppstarts- og vekstselskaper. Klynger, katapulter og inkubatorer er rigget for å kunne gi dette tilbudet, men trenger langsiktighet og politiske støtte for å kunne hjelpe og fasilitere.

Klyngeprogrammene (Arena, NCE og GCE) gir dokumenterbare effekter for tidligfasebedriftene. Dette må ivaretas og videreutvikles. Samtidig er det potensial for mer systematiske koblinger gjennom mentorordninger, inkubatorer hvor førstegangsgroündere møter seriegroündere, møteplasser hvor groünder møter fagspesialister og kommersielle talenter osv.

- **Akademikerne mener at stortingsmeldingen må erkjenne verdien av kunnskapsutveksling og kobling av kompetanse, og legge til rette for det i enda større grad enn det som skjer i dag.**

7) Kvinnelig entreprenørskap

Det er flere menn enn kvinner som er groünderne, og som oppretter og eier aksjeselskaper. Kvinner stod i 2021 bak 38 prosent av nyregistrerte enkeltpersonforetak og kun 21 prosent av

stiftede aksjeselskaper. Årsaken er sammensatt, og det bør arbeides målrettet med å få flere kvinner inn på eiersiden. Risikodempende tiltak som bedre sosiale rettigheter ved sykdom, forbedrede pensjonssparerettigheter mv. oppfattes som viktigere for kvinner og kan bidra til at flere kvinner tør å satse.

- **Akademikerne mener at stortingsmeldingen må gi et kunnskapsgrunnlag som bidrar til bevisstgjøring - både av menn, kvinner og investormiljøer. Blant annet bør det ses på hvordan ulike grupper er representert i gründerstatistikken, og hva som hindrer svak representasjon. Videre må det at det jobbes med å frem gode rollemodeller, og at man sikrer bedre rammebetingelser/risikoreduksjon ved å starte egen virksomhet.**

Andre forslag til tiltak

Foruten det som er nevnt over, mener Akademikerne at følgende virkemidler og satsinger bør prioriteres inn arbeidet med stortingsmeldingen:

- Offentlige data og registre, for eksempel helseregistre, bør gjøres tilgjengelig for å muliggjøre nye tjenester og nye vekstbedrifter, men uten at det går på bekostning av personvernet
- Samarbeidet mellom forskningsmiljøer og helseindustrien bør styrkes ved at kommersielle aktører gis tilgang til testmiljøer knyttet til forskningsinstitutter og universitetssykehus. Innovasjonsarbeid og kommersialisering krever tilgang på risikokapital og statlige investeringsselskap bør styrke satsningen på helseteknologi.
- Det bør være en bevisst satsing på utvikling av norsk teknologi og kompetanse i forbindelse med store investeringer innen helse, samferdsel og andre tunge infrastrukturprosjekter.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

Joakim Østbye
Samfunnspolitisk seniorrådgiver